

N:o 49.

Af herr **Grundberg**, rörande omarbetning af kongl. kungörelsen den 21 oktober 1864 angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus.

Lasarettsväsendet har i Sverige på de senaste 30 åren utvecklats på ett storslaget sätt, tack vare landstingens behjertande af behovet utaf en väsentligt förbättrad sjukvård. I stället för de små, ofta mörka lokaler, i hvilka de sjuka fordom voro inhysta, hafva nu uppstått prydliga byggnader med god tillgång på luft, ljus och vatten. Den obenägenhet, som förut af helt naturliga skäl funnits för inträde på lasarett, har gifvit vika, och patientantalet har under nämnda period tredubblats. Mindre bemedlade sjuka, bosatta på längre afstånd från läkare, exempelvis en stor del af landtbefolkningen, hafva funnit, att endast inom ett sjukhus kan erhållas noggrann och daglig skötsel, der sådan behöfves. De hafva likaledes erfarit, att helsa och arbetsförmåga, hvilka ju äro deras enda kapital, å våra nutida sjukvårdsanstalter hastigare återvinnas än i deras torftiga hem. Vetenskapens raska utveckling har skaffat nya områden för kirurgisk behandling, som i allmänhet och bäst kan erhållas å ett välordnad sjukhus. Anspråken på både läkare och lasarett hafva derfor ock ökats högst betydligt. Men om lasarettsväsendet under nämnda tid hastigt utvecklats, äro deremot de instruktioner, som lända till efterrättelse beträffande dessa lasarettens administrativa och ekonomiska skötsel, oförändrade eller väsentligen desamma som de voro för mer än trettio år sedan. Hithörande föreskrifter innehållas i Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus af den 21 oktober 1864. Bland sakkunnige torde den meningen vara allmän, att ett stort antal af de stadganden, denna

kungörelse innefattar, ingalunda motsvara tidens kraf. Att några föreskrifter i denna kungörelse visa sig föråldrade, under det att andra nödvändiga saknas, derpå må anföras endast några exempel.

I mom. 12 af § 6 af nämnda instruktion för läkare vid länens lasarett och kurhus föreskrifves, »att, såvida ej anhörig bestämdt förbjuder liköppning, skall sådan förrättas å hvarje inom inrättningen afliden sjuk». Lasarettsläkarne böra framför allt vara den operativa kirurgiens målsmän i sina respektive landsändar. Den nutida vetenskapens utveckling och de antiseptiska och aseptiska metodernas tillämpning fordra med bjudande nödvändighet, att kirurgens arbete på obduktionsrummet inskränkes till det minsta möjliga.

På de kirurgiska klinikerna är sed, att den från obduktionen kommande medicine kandidaten ej ens såsom åskådare har tillträde till operationssalen, men lasarettsläkaren är skyldig att, sedan han varit sysselsatt med obduktion, kanske af i sårfebersjukdom afliden, eventuellt omedelbart derefter utföra operationer, t. ex. buksnitt, bräckoperationer m. m., som kräfva den allra strängaste antiseptik. Att nämnda föreskrifts efterlefnad kan medföra lifsfara för den sjuke är klart; att föreskriften finnes inryckt i vår lasarettstadga är förklarligt, alldenstund denna är så gammal, att den är skriven före upptäckten af den antiseptiska behandlingsmetoden.

I § 8 af instruktionen för direktionerna för länens lasarett och kurhus föreskrifves, »att obotlige ej skola intagas utan direktionens pröfning i hvarje särskildt fall».

Insändes från landsbygden en obotligt sjuk — t. ex. en inoperabel lifmoderkräfta, för hvilken mycket kan göras till lindrande af smärtor, stillande af blödningar m. m. — har lasarettsläkaren efter författningen intet annat att göra än att återsända henne till hemorten eller skaffa henne tillfällig bostad, till dess direktionen, af hvars medlemmar vanligen några bo på landet, hunnit sammanträda. Att hemsicka henne vore grymt, och anspråken att läkaren skulle anskaffa bostad äro obilliga.

I fråga om intagning på lasarett af barnaföderskor finnas inga föreskrifter, ehuru dylika äro alldeles nödvändiga, för att läkaren må veta, hvilka förlösningsfall han är skyldig vårda på lasarettet och hvilka skola skötas i hemmen.

Numera äro på flera sjukhus anställda underläkare och komma säkerligen att allt mera blifva nödvändiga för sjukvården; dock finnas inga allmänna bestämmelser om deras ställning.

I fråga om medicinska rättsfall är läkaren skyldig att lemna journalutdrag, som dock för domaren är otillfredsställande, men huru-

vida läkaren har rättighet till lösen för ett vidlyftigare intyg, som domaren äskar, är ej bestämdt.

Likaledes är obestämdt, huruvida läkaren har ersättningsrätt för *formenligt* betyg för sinnessjuk, intagen på lasarett, när sådant förut ej är afgifvet för inträde å hospital.

I 5 § 3 mom. af Instruktion för direktionerna säges, att direktionen »eger att hos landstinget föreslå de pensionsbelopp för återstående lifstid, som i mån af förtjenst och behof pröfvas skäligt», och ehuru pension sällan nekats, har dock erfarenheten visat, att landstingen ej alltid varit hågade att pensionera sina lasarettsläkare, hvilka då ofta nödgats qvarstå i sin tienst, ehuru de af ålder varit oförmögna att på ett tillfredsställande sätt sköta sina åligganden, hvarpå åter i sista hand just de sjuka blifva lidande. Genom införande af rättighet till pension för läkaren skulle lasarettens tillförsäkras arbetsduglige läkare och dessa erhålla en fastare ställning med större lugn för framtida bergning. Att pensionering af lasarettsläkare är behöflig, är ock erkänt af de flesta lasarettsdirektioner och landsting, Kongl. Maj:ts befallningshafvande och medicinalstyrelsen, ehuru man ej kunnat enas om pensionens förhållande till lönen och sättet, på hvilket densamma bör utgå.

Då denna fråga rör hela vårt land, bör den i sammanhang med afhjelpande af ofvan anförda brister i gällande stadga utredas af sakkunnige män, representerande olika delar af vårt land.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta verkställa omarbetning af kongl. kungörelsen angående förändrade instruktioner för direktioner, läkare och sysslomän vid länens lasarett och kurhus af den 21 oktober 1864 och att dervid hänsyn tages till den erfarenhet, som efter 1864 vunnits, och de behof, som uppstått med afseende på anordnandet af en tillfredsställande lasarettsvård.

Om remiss till utskott anhålles.

Stockholm den 27 mars 1895.

Leonard Grundberg.